

บรรณานุกรม

หนังสือ

กรมการปกครอง, พ.ศ.2544 ส่วนวิจัยและพัฒนาระบบรูปแบบและโครงสร้าง.สำนักพัฒนาระบบรูปแบบและโครงสร้าง รายชื่อองค์การบริหารส่วนตำบล 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้.

ทะเบียนมัสยิดที่จดทะเบียนกับสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2558.

ทำเนียบมัสยิดทั่วราชอาณาจักรคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย,2558 ฝ่ายทะเบียนและสถิติคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด.

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2546 กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานฉบับจัดพิมพ์โดยศูนย์กษัตริย์ฟาฮัด เพื่อการพิมพ์อัลกุรอานปีอิจเราะฮ์ศักราช 1419 แปลโดยสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับแห่งประเทศไทย.

'Abd al-'Azīz Bādū,1978. al-'Aql Manba'a al-Hikmah (العقل منبع الحكمة). al-Qāhirah – Misr : Dār al-Fikr al-'Arabiyy.

'Abd al-'Azīz bin Bāz, 1413. Fatāwā Islāmiyyah (فتاوى إسلامية) al-Riyād. al-Sa'ūdiyyah: Dār al-Watan Li al-Nash.

'Abd al-Ghaniyy Ahmad Jabr Muzhir,1422. Khutbat al-Jumat wa dawruhā fi Tarbiyat al-Ummah (خطبة الجمعة ودورها في تربية الأمة). al-Riyādh – al-Sa'ūdiyyah: al-Maktabah al-Malik Fahd.

'Abd al-Hamīd Shākir,1995. Khutab al-Rasūl. (خطب الرسول).Sharqah - Amārate : Maktabah Jarrus Yars.

'Abd al-Karīm Zaydān,1993. Usūl al-Da'wah (أصول الدعوة). Beirut- Lubnān : Mu'assasah al-Risālah.

'Abdullah al-Bassām bin 'Abd al-Rahmān bin Sāleh al-Bassām,2009. Tawḍīh al-Ahkām min bulūgh al-Marām (توضيح الأحكام من بلوغ المرام). al-Riyāḍ - al-Sa'ūdiyyah : Dār al-Īmān.

Āḥmad Farīd. 1993. al-Taḡwā al-Ghāyah al-Manshūdah wa al-Durrah al-Mafqūdah. (التقوى الغاية المنشودة والدرة المفقودة). al-Riyāḍ- al-Sa'ūdiyyah: Dār al-Asmiei.

Āḥmad, Ahmad bin Hanbal,1995,Musnad al-Imām Ahmad bin Hanbal (مسند الإمام أحمد بن حنبل). Beirut- Lubnān : Mu'assasah al-Risālah.

Āḥmad Mukhtār 'Umar,2008. Mu'jam al-Lughah al-Arabiyyah al-Mu āshirah (معجم معجم اللغة العربية المعاصرة). al-Qāhirah . Misr : Ālam al-Kutub.

Āḥmad Riḍā, 1958. Mu'jam Matni al-Lughah (معجم متن اللغة). Beirut- Lubnān : Dār Maktabah al-Hayāt.

Āḥmad Shākir,2005.Umdah al-Tafsīr Mukhtasar Tafsīr al-Qurān al-Azīm (عمدة التفسير مختصر تفسير القرآن العظيم) ، al-Mansūrah-Misr : Dār al-Wafāa.

al-'Aiydiy, Abū Muhammad Mahmūd bin Ahmad,1990.al-Binayah fi Sharh al-Hidayah (البنية في شرح الهداية). Beirut- Lubnān : Dār al-Fikr.

al-Albāniy,Muhammad Nāsir al-Dīn,2000. Khutbah al-Hājah allati Kāna Raūul Allāh Yu allimuha Ashābah (خطبة الحاجة التي كان رسول الله يعلمها أصحابه). al-Riyāḍ - al-Sa'ūdiyyah: Maktabahal-Maārif.

'Alī 'Abd al-Halīm Mahmūd,1993.Fiqh al-Da'wah Ilāllāh (فقه الدعوة إلى الله). al-Mansūrah-Misr : Dār al-Wafāa'.

'Alī Mahfūz,1984. *Fan al-Khiṭābah Wa'ī'idād al-khatīb* (فن الخطابة وإعداد الخطيب).
al-Qāhirah : Dār al-l'tasām.

'Alī Ṭanṭāwiy,2001.*Dhikrayāt* (ذكريات).Jeddah- al-Sa'ūdiyyah: Dār al-Manārah.

al-'Asqolāniy,Ahmad bin Ali bin Hajar,2005. *Fath al-Bari Bi Sharh Sahih al-Bikhāriy*
(فتح الباري بشرح صحيح البخاري). al-Riyāḍ.al- al-Sa'ūdiyyah : Dār Tayyibah.

al-Alūsiy Abū al-Faḍl Shihāb al-Dīn al-Sayyid Mahmūd al-Alūsi al-Baghdādiy,n.d. *Rūh*
al-Maāni Fī Tafsīr al-Qurān al-Azīm wa al-Sabī al-Maāni في المعاني في
(روح المعاني في تفسير القرآن العظيم والسبع المثاني).Beirūt- Lubnān : Dār lhyāa' al-Turāth
al-Arabiyy.

'Ibn al-'Arabiyy Abū Bakr Muhammad bin 'Abdullāh bin Muhammad bin 'Abdullāh
al-Mālikiy,2003. *Ahkām al-Qurān* (أحكام القرآن). Beirūt- Lubnān : Dār
al-Kutub al-Ilmiyyah.

'Ibn 'Asākir,1416.*Dham man Lā Ya'malu bi ilmih* (ذم من لا يعمل بعلمه). al-Qāhirah –
Misr : Maktabah 'Ibn Taymiyyah.

al-Baghawiy,Abū Muhammad bin Masūd al-Baghawi.1409.*Tafsīr al-Bahawiy auw*
Maalim al-Tanzīl (تفسير البغوي أو معالم التنزيل). al-Riyāḍ - al-Sa'ūdiyyah:
Dār al-Tayyibah.

Bakr Abū Zayd bin 'Abdullāh,1999. *Tashīh al-Duāa'* (تصحيح الدعاء). al-Riyāḍ –
al-Sa'ūdiyyah: Dār al- Āsimah.

al-Barkatī, Muhammad Amīm al-Ihsān al-Mujaddidiy,2002. *al-Ta'rifāt al-Fiqhiyyah*
(التعريفات الفقهية) Beirūt- Lubnān : Dār al-kutub al-Ilmiyyah.

al-Bayānūnī,Muhammad Abū al-Fath,1993.*al-Madkhal Ilā Ilmi al-Da'wah* (المدخل إلى
علم الدعوة). Beirut. Lubnān : Muassasah al-Risālah.

- al-Bayhaqiy, Abū Bakr Ahmad bin al-Husayn bin Ali al-Baihaqi,1988. **al-Sunan al-Kubra**. (السنن الكبرى). Beirut- Lubnān : Dār al-Kutub al-Ilmiyyah.
- al-Bukhāriy,Muhammad bin Ismā'il bin Ibrāhim al-Bukhāriy,2005. **Sahīh al-Bukhāriy** (صحيح البخاري). Beirut- Lubnān : Dār al-Fikr li al-Tibāah wa al-Nashr wa al-Tayz ī'.
- Abū Dāwūd bin Sulaiman bin al-Ash 2005. **Sunan Abi Dawūd** (سنن أبي داود). Beirut- Lubnān : Dār al-Fikr li al-Tibāah wa al-Nashr wa al-Tayz ī'.
- al-Dhahabiy Shamsu al-Din Muhammad bin Ahmad bin Uthman,1991.**Tahdhib Siyar Aa'lam al-Nubalaa'** (تهديب سير أعلام النبلاء). Beirut – Lubnān : Muassasah al-Risalah.
- al-Fakhr al-Rāziy, Muhammad al-Razi Fakh al-din bin al-Allamah ḡiyaa' al-Din Umar, 1981. **Tafsir al-Fakhr al-Razi** (تفسير الفخر الرازي). Beirut. Lubnān : Dār al-Fikr.
- Halā Ammūn, n.d. **Mu'jam Taqwim al-Lughah wa takhlisuha min al-Akhtaa al-Sha'iah** (معجم تقويم اللغة وتخليصها من الأخطاء الشائعة).Beirut : Lubnān : Dār al-Qalam.
- al-Hamshariy,Muhammad Ali al-Hamshari, al-Sayyid Abū al-Futūh, Ali Ismail Mūsa, 1997.**al-Qamus al-Islami li al-Nashi in wa al-Shabab** (القاموس الاسلامي) للناشئين والشباب). al-Riyāḍ - al-Sa'ūdiyyah: Maktabah al-Abikan.
- Hasan Ayyūb,2003. **al-Khulafaa al-Rashidūn al-Qadah al-Auwfiyaa Wa Aa'zam al- Khulafaa** (الخلفاء الراشدون القادة الأوفياء وأعظم الخلفاء). al-Qāhirah –Misr : Dār al-Salam.
- Abū Ḥayyān al-Andalusiy Muhammad bin Yusuf,1993.**Tafsir al-Bahr al-Muhit**(تفسير المحيط البحر). Beirut . Lubnān : Dār al-Kutub al-Ilmiyyah.

- Hikmat bin Bashir bin Yasin,1999. al-Tafsir al-Sahih Mawsūah al-Sahih al-Masbūr
Min al-Tafsir bi al-Ma'thūr (التفسير الصحيح موسوعة الصحيح المسبور من)
(التفسير بالمأثور). al-Madinah al-Munawwarah- al-Sa'ūdiyyah: Dār al-Maathir.
- 'Ibn Hishām, Abū Muhammad 'Abd al-Malik bin Hisham al-Muafari,2001.al-Sirah
al-Nabawiyah (السيرة النبوية). al-Riyāḍ -al-Sawdiyyah : Dār al-Watan.
- al-Hujaylān, Abd al-Aziz bin Muhammad bin 'Abdullah 1427. Khutbat al-Jumuah wa
ahkamuha al-Fiqhiyyah (خطبة الجمعة وأحكامها الفقهية).Jeddah-
al-Sa'ūdiyyah : Dār Ibn Jawzi.
- al-Humaydiy,'Abd al-Aziz bin 'Abdullah,1998. al-Tārikh al- Islāmī Mawāqif wa Ibar
(التاريخ الإسلامي مواقف وعبء). al-Iskandariyyah-Misr : Dār al-Da'wah.
- al-Husaynī,al-Yamani, Abū al-Husayn Yahyā bin Abi al-Khayr al-Umrānī al-Shāfi'iyy
al-Yamani,2000. al- Bayān fi Mazhab al-Imām al-Shāfi'iy (البيان في)
(مذهب الإمام الشافعي). Beirut-Lubnān : Dār al-Minhāj.
- 'Ibrāhīm al-Badawiy,1994. Fann al-Khitabah (فن الخطابة). al-Qāhirah -Misr : Dār
al- Kutub.
- 'Ibrāhīm Mustafā,n.d. al-Mu'jam al-Wasit (المعجم الوسيط).Istanbūl-Turkey : al-Maktabah
al- Islāmiyyah.
- 'Izzuddīn Balīq,1978. Minhaj al-Salihin (منهاج الصالحين).Beirūt – Lubnān : Dār al-Fath.
- al-Juzayrī Abū bakr,2000. Kitab al-Minbar (كتاب المنبر).al-Madinah al-Munawwarah-
al-Sa'ūdiyyah : Maktabah al-Ulūm wa al-hikam.
- al-Jurjani,Ali bin Muhammad al-Sayyid al-Sharif,n.d.Mu'jam al-Ta'rifat (معجم التعريفات)
al-Qāhirah -Misr : Dār al-Faḍīlah.

- al-Kāsānī, Ala' al-din Abū Bakr bin Mas 'uūd al-Hanafī, 2003. *Bada ii al-Sana ii fi Tartib al-Shara ii* (بدائع الصنائع في ترتيب الشرائع). Beirut- Lubnān : Dār al-Kutub al-Ilmiyyah.
- 'Ibn Kathīr, Imad al-Din Abū al-Fidaa Ismail bin Umar, 1421. *al-Bidayah wa al-Nihayah* (البداية والنهاية) al-Qāhirah. Misr : Dār Hijr.
- 'Ibn Kathīr, Imad al-Din Abū al-Fidaa' Ismail bin Kathīr al-Dimashqi, 2000. *Tafsir al-Quran al-Azim* (تفسير القرآن العظيم). al-Qāhirah -Misr : Muassasah Qurtubah.
- 'Ibn Khuzaymah, Abū Bakr Muhammad bin Ishaq bin Khuzaymah al-Salmi al- Naysabbūri, 1980. *Sahih 'Ibn Khuzaymah* (صحيح ابن خزيمة). Beirut . Lubnān : al-Maktab al- Islāmi.
- Luis Ma'lūf, 1956. *al-Munjid fi al-lughat wa al-Adab wa al-Ulūm* (المنجد في اللغة والأدب والعلوم). Beirut- Lubnān : al-Matbaah al- Kathulikiyyah.
- al-Mahdalī, al-Sayyid Muhammad Uqail bin Ali, 1998. *al-Khitabah wa makanatuha fi al-Da'wah al- Islāmiyyah* (الخطابة ومكانتها في الدعوة الإسلامية). al-Qāhirah – Misr : Dār al-Hadith.
- Mahmūd Hamdī Zaqqūq, 2003. *al-Mawṣūah al- Islāmiyyah al-Ammah* (الموسوعة الإسلامية العامة) al-Qāhirah –Misr : Dār al-Majlis al-A'ala al- Islāmiyyah.
- Mahmūd Muhammad Ruslan, 2006. *al-Khitabah Nash atuha wa mayadiniha* (الخطابة نشأتها وميادينها) al-Qāhirah –Misr : Dār al-Taqwa.
- 'Ibn Mājah, Abū 'Abdillah bin Muhammad bin Yazid bin Majah al-Qazwayni, 2005. *Sunan 'Ibn Mājah* (سنن ابن ماجه). Beirut- Lubnān : Dār al-Fikr li al-Tibāah wa al-Nashr wa al-Tayzīi.

Mālik bin Anas al-Aṣḥabī, 1994. al-Mudawwanatu al-Kubrā (المدونة الكبرى). Beirut :
Dār al-Kutub al-Ilmiyyah.

ʿIbn Manẓūr, Jamal al-Din Abū al-Faḍl Muhammad bin Makrom bin Ali bin Ahmad Abū
al-Qasim bin Habqah bin Manẓūr, 1999. Lisan al-Arab (لسان العرب). al-
Qāhirah -Misr : Dār al-Maārif.

al-Māwardī, Abū al-Husain Ali bin Muhammad bin Habib al-Mawardi al-Basri, 1994.
al-Hawi al-Kabir fi fiqh al-Imam al-Shafii. (الحاوي الكبير في فقه مذهب
الإمام الشافعي). Beirut – Lubnān : Dār al-Kutub al-Ilmiyyah.

Muḥammad al-Khuḍari bik, 1965. Tarikh al-Tashri' al-Islāmi (تاريخ التشريع الإسلامي).
al-Qāhirah -Misr : al-Maktabah al-Tijariyyah al-Kubro.

Muḥammad ʿAbd al-Salām bin Ahmad bin Muhammad ʿAbd al-Salām, 2002. al-Sunan
wa al-Mubtadaat al-Mutaalliqat bi al-Adhkar wa al-Salawat (السنن
والمبتدعات المتعلقة بالأذكار والصلوات). al-Qāhirah Misr : Maktabah
ʿIbn Taymiyyah.

Muḥammad ʿAbduh, 1428. Tafsir al-Quran al-Hakim (تفسير القرآن الحكيم). al-Qāhirah –
Misr : Matbaah al-Manar.

Muḥammad Abū Zahrah, 1965. Tanzim al-Islam Li al-Mujtama' (تنظيم الإسلام للمجتمع).
al-Qāhirah – Misr : Dār al-Fikr al-Arabiyy.

Muḥammad Abū Zahrah, 1981. al-Mujtama' al-Insani fi Zilli al-Islām (المجتمع الإنساني في
ظل الإسلام). Jeddah - al-Saʿūdiyyah: al-Dār al-Sawdiyyah.

Muḥammad Abū Zahrah, 1434. al-Khitabah : Usūluha Tarikhuha fi Azhar Usūriha Inda
al-Arab (الخطابة أصولها تاريخها في أزهى عصورها عند العرب). al-Qāhirah -Misr :
Matbaah al-Ulūm.

- Muḥammad Bakr Ismā'īl.1997.al-Fiqh al-Wāḍih min al-Kitāb wa al-Sunnah alā
al-Madhāhibi al-Arbaah (الفقه الواضح من الكتاب والسنة على المذاهب)
 (الأربعة). al-Qāhirah : Dār al-Manār.
- Muḥammad Yusrī , 2003 Maālīm fi Usūl al-Da'wah (مَعَالِمُ فِي أُصُولِ الدَّعْوَةِ)
 . al-Riyāḍ-al-Sa'ūdiyyah : Dār al-Watan li al-Nashr
- Abū Muḥammad 'Abdullāh al-Jabayn bin 'Abd al-Rahmān bin 'Abdullah al-
 Jabayn,2001. Ibhāj al-Mu'minin bi Sharh Manhaj al-Salikin wa
Tawḍih al-Fiqh fi al-Dīn (إبْهَاجَ الْمُؤْمِنِينَ بِشَرْحِ مَنْهَجِ السَّالِكِينَ وَتَوْضِيحِ الْفِقْهِ فِي الدِّينِ)
 . al-Riyāḍ-al-Sa'ūdiyyah : Dār al-Watan li al-Nashr. Muassasah al-Risālah.
- al-Mubārak Fūrī 'Abd al-Rahman 1995.Tuhfat al-Ahwadhi bi Sharh Jāmi' al-Tirmidhi
 (تحفة الأحوذى بشرح جامع الترمذي).Beirūt- Lubnān : Dār al-Fikr.
- al-Mundhirī,Abū bakr bin Ibrāhim bin al-Munzir al-Naysabūriy,1991. al-Auwsat fi
al-Sunanwa al-Ijmaa wa al-Ikhtilaf (الأوسط في السنن والإجماع والاختلاف).
 al-Riyāḍ - al-Sa'ūdiyyah : Dār Tayyibah.
- Mūsā Shāhīn Lāshīn.2002.Fat al-Mun im Sharh Sahīh Muslim. (فتح المنعم شرح صحيح
 مسلم). al-Qāhirah, Egypt : Dār al-Shurūq.
- Muḥammad Ulwān,1424. Intishār al- Islām wa al-Jihād : Iftirā at Gharbiyyah wa
Haqā iq Islāmiyyah (إنتشار الإسلام والجهاد افتراءات غربية وحقائق اسلامية).
 al-Qāhirah -Misr :Dār Wafāa'.
- Muslih Sayyid Bayūmī, 1975, Ud u l lā Sabil Rabbika bil Hikmati Wa al-Maw izati
al-Hasanati Wajadilhum billati hiya Ahsan (ادع إلى سبيل ربك بالحكمة)
 (والموعظة الحسنة وجادلهم بالتتي هي أحسن .) al-Qāhirah - Misr : Matbaah
 al-Azhar.

- Muslim, Abū al-Husayn bin al-Hajjāj al-Qurashiy al-Naisabūriy, 2005. **Sahih Muslim** (صحيح مسلم). Beirut- Lubnān : Dār al-Fikr li al-Tibāah wa al-Nashr wa al-Tayz ī'.
- al-Nasāiyy, Abū 'Abd al-Rahmān Ahmad bin Shuaib bin Ali bin Sinān bin Bahr al-Khurasāniy al-Nasāiy, 2005. **Sunan al- Nasāiy** (سنن النسائي). Beirut- Lubnān : Dār al-Fikr li al-Tibāah wa al-Nashr wa al-Tayz ī'.
- al-Nawawiy, Muhyi al-Din Abū Zakariyya Yahya bin Sharaf, 1999. **al-Majmū' Sharh al-Muhadhab Li al-Shirazi** (المجموع شرح المهذب للشيرازي). Jeddah. al-Sa'ūdiyyah : Maktabah al-Irshād.
- al-Nawawiy, Muhyi al-Din Abū Zakariyya Yahya bin Sharaf, 2005. **Minhaj al-Talibin Wa Umdatal-Muttaqin** (منهاج الطالبين وعمدة المفتين). Beirut - Lubnān : Dār al-Minhāj.
- al-Naysābūriy, Abū al-Husayn Ali bin Ahmad al-Wahidi, 1994.. **al-Wasit fi Tafsir al-Quran al-Majid** (الوسيط في تفسير القرآن المجيد). Beirut. Lubnān : Dār al-Kutub al-Ilmiyyah.
- al-Qaraḍāwī, Yūsuf bin 'Abdullah, 1996. **Thaqafat al-Daiyah** (ثقافة الداعية). Beirut- Lubnān Muassasah al-Risālah.
- al-Qāsimī Muhammad Jamāl al-Din, 1957. **Tafsir al-Qasimi al-Musamma Mahasin al-Ta'wil**. (تفسير القاسمي المسمى محاسن التأويل). al-Qāhirah -Misr : Dār Ihyāa al-Kutub al-Arabiyyah.
- 'Ibn Qayyim al-Jawziyyah, Shams al-Dīn Abū 'Abdillāh Muhammad bin Abī Bakr bin Ayyūb. 1998. **Badāi' al-Tafsir al-Jāmi'** Lima Fassarahū al-Imām 'Ibn Qayyim al-Jawziyyah (بدائع التفسير الجامع لما فسره الإمام ابن قيم الجوزية). al-Dammam- al-Sa'ūdiyyah : Dār 'Ibn al-Jawziy.

- Ibn Qudāmah, Muwaffiq al-Din Abū Muhammad ‘Abdullah bin Ahmad bin Muhammad Bin Qudāmah al-Maqdisiy al-Jamailiy, 1997, al-Mughni (المغني). al-Riyāḍ - al-Sa‘ūdiyyah : Dār ‘Alam al-Kutub.
- al-Qurtubiy, Abū ‘Abdullah Muhammad bin Ahmad bin Abū Bakr, 2006. al-Jāmi‘ li Ahkām al-Qurān (الجامع لأحكام القرآن). Beirut- Lubnān : Muassasah al-Risālah.
- al-Qusoīr, ‘Abdullah bin Saleh, 2009. Tabsīrah al-Hudah Bisha’ni al-Da’wah wa al-Duah (تبصرة الهداة بشأن الدعوة والدعاة). al-Riyāḍ - al-Sa‘ūdiyyah : Dār ‘Alam al-Kutub.
- Rajab ‘Abd al-Jawwād Ibrahim, 2002. Mu’jam al-Mustalahat al-Islāmiyyah fi al-Misbah al-Munir (معجم المصطلحات الإسلامية في المصباح المنير). al-Qāhirah - Misr : Dār Afaq.
- Rinhart Dūzī, 1981. Takmilat al-Maajim al-Arabiyyah (تكملة المعاجم العربية). Baghdad-Iraq : Dār al-Rashid.
- ‘Ibn Rajab, Zayn al-Din Abū al-Farj ‘Abd al-Rahmān bin Shihāb al-Din al-Hanbali, 2001. Rawāli al-Tafsir (روائع التفسير). al-Riyāḍ - al-Sa‘ūdiyyah : Dār al-Asimah.
- Ramaḍānī ‘Abd al-Mālik bin Ahmad, 2006. Min kulli Surah Faidah (من كل سورة فائدة). Inabah-al-Jazair : Dār Manār al-Sabil.
- ‘Ibn Rushd, Abū al-Walid Muhammad bin Ahmad bin Muhammad bin Ahmad bin Rushd al-Qurtubiy al-Andalūsiy, 1995. Sharh bidayah al-Mujtahid wa nihayah al-Muqtasid (شرح بداية المجتهد ونهاية المقتصد). al-Qāhirah - Misr : Dār al-Salam.
- al-Rizikliy, Khair al-Din bin Muhammad bin Muhammad bin Ali bin Faris al-Rizikliy al-Dimashqiyy, 2002. al-Aa’lām (الأعلام). Beirut- Lubnān : Dār al-Ilmi li al-Malāyin.

- al-Sa'adi, 'Abd al-Rahman Nasir al-Sa'diy, 2001. *Ibhaj al-Mu'minin bi Sharhi Manhaj al-Salikin WaTawdhih al-Fiqh Fi al-Din* (إبهاج المؤمنین بشرح منهج السالكين) (وتوضيح الفقه في الدين). al-Riyād - al-Sa'ūdiyyah : Dār al-Watan.
- Sa'īd Hawwā, 1989. *al-Asas fi al-Sunnah wa fiqhuha-al-Sirah al-Nabawiyyah*-السيرة (الأساس في السنة وفقها) النبوية. al-Qāhirah -Misr : Dār al-Salām.
- Sa'īd Hawwā, 1994. *al-Asas fi al-Sunnah wa fiqhuha (al-Ibadat fi al-Islām)* العبادات (الإسلام-الأساس في السنة وفقها) (في). al-Qāhirah -Misr : Dār al-Salām.
- Sāleh bin Humayd bin 'Abdullah bin Humayd, n.d. *Manhaj fi l'idad Khutba al-Jumaah* (منهج في إعداد خطبة الجمعة).
- al-Shāfi'iy, Muhammad bin Idris, 2001. *al-Umm (al-ām)*. al-Mansūrah-Misr : Dār al-Wafāa li al-Tibāah.
- Shakīb Aarsalān, n.d. *Limadha Ta'akh khar al-Muslimūn wa limadha taqaddama ghairuhum* (لماذا تأخر المسلمون ولماذا تقدم غيرهم). Beirut - Lubnān : Dār Maktabah al-Hayāt.
- Shalabī 'Abd al-Jalil 'Abduh, 1987. *al-Khitabah wa l'adad al-Khatib* (الخطابة وإعداد الخطيب). al-Qāhirah -Misr : Dār al-Shurūq.
- al-Shāhūd, Ali Naif, 2010. *Tawjihaj Quraniyyah Li ashab al-Da'wah* (توجيهات قرآنية لأصحاب الدعوة). Pahang, Malaysia : Dār al-Ma'mūr.
- al-Shanqīti, Muhammad al-Amīn bin Muhammad al-Mukhtār al-Jakni, 1980. *Tatimmat Adhwa' al-Bayān fi Idhahi al-Quran bi al-Quran* (أضواء البيان في إيضاح القرآن بالقرآن). Beirut- Lubnān : Dār Alim al-Fawā id.

- al-Sharbīnī, Shams al-Din Muhammad bin al-Khatib al-Sharbīnī, 1997. **Mughni**
al-Muhtaj Ila Ma'rifat Ma'ani Alfaz al-Minhaj (مغني المحتاج إلى معرفة معاني ألفاظ المنهاج)
 (ألفاظ المنهاج). Beirut- Lubnān : Dār al-Ma'rifah.
- al-Shāṭibīy, Abū Ishaq Ibrahim bin Mūsa bin Muhammad al-Lukhami al-Shatibiy, 1997.
al-Muwafaqat(الموافقات). al-Khubr- al-Sa'ūdiyyah : Dār 'Ibn affān.
- al-Shīrāzī, Abū Ishāq Ibarāhim bin Ali bin Yūsuf al-Fayrūz Abādi al-Shīrāzī, 1995.
al-Muhadhab fi fiqh al-Imam al-Shafii (المهذب في فقه الإمام الشافعي).
 Beirut - Lubnān : Dār al-kutub al-Ilmiyyah.
- al-Sibā'ī Mustafa, 2001. **al-Sunnah wa Makanatuha fi al-Tashrii'** (السنة ومكانتها في)
 (التشريع) al-Riyāḍ - al-Saudiyyah : Dār al-Waraq.
- al-Ṣiddīqī Abū 'Abd al-Rahman Sharaf al-Haq al-Azim Abadi Muhammad Ashraf bin
 Amir bin Ali bin Haydar, 2005. **Awn al-Ma'būd ala Sharh Sunan Abi**
Dāwūd (عون المعبود على شرح سنن أبي داود). Beirut. Lubnān : Dār 'Ibn Hazm.
- al-Subkiy Mahmūd Muhammad Khattāb. 1986. **al-Dīn al-Khālīs**. (الدين الخالص)
 al-Qāhirah : Maktabah al-Subkiyyah.
- al-Suyūtiy, Jalal al-Din al-Suyūti, 2003. **al-Durr al-Manthūr fi al-Tafsir bi al-Ma'thūr**
 (الدرر المنثور في التفسير بالمأثور). al-Qāhirah - Misr : Markaz Hijr li al-Buhūth wa
 al-Dirasat al-Arabiyyah wa al- Islāmiyyah.
- al-Ṭabariy, Abū Ja'far Muhammad bin Jarir al-Tabari, 2001. **Jami' al- Bayān an Ta'wil**
Ayi al-Quran (جامع البيان عن تأويل آي القرآن). al-Qāhirah - Misr : Dār Hijr.
- al-Ṭahānawī, Zafr Ahmad al-Uthmaniyy, 1414. **Ila al-Sunan** (إعلاء السنن). Karachi-
 Pakistan : Idarat al-Quran wa al-Ulūm al- Islāmiyyah.

- al-Ṭahāwī Abū Ja'far Ahmad bin Muhammad al-Azdi,1995.**Ahkam al-Quran al- Karīm**
(أحكام القرآن الكريم). Istanbūl . Turkiy :
- Tawfiq Yūsuf al-Wā'īr ,1995.**al-Da'wah Ilallah : al-Risalah –al-Wasilah-al-Hadaf**
(الدعوة إلى الله الرسالة –الوسيلة – الهدف).al-Mansūrah-Misr : Dār al-Yaqin.
- 'Ibn Taymiyyah,Ahmad bin 'Abd al-Halīm 'Ibn Taimiyyah,1993. **Majmū' Fatawa Shaikh**
al- Islām (بمجموع فتاوى شيخ الإسلام). al-Qāhirah - Misr : al-Massahah al-
Askariyyah.
- Abū al-Tayyib, Siddiq bin Hasan bin Ali al-Husayn al-Qanūji al-Bukhāriy,1992. **Fat**
al- Bayān Fi Maqasid al-Quran (فتح البيان في مقاصد القرآن). Beirūt- Lubnān
: Maktabah al-Asriyyah.
- al-Tirmidhiy, Abū Isa Muhammad bin Isa al-Tirmiziy 2005. **Sunan al-Tirmiziy**
(سنن الترمذي).Beirūt- Lubnān: Dār al-Fikr li al-Tibaah wa al-Nashr wa
al-Tawzi'.
- al-Tuwayjiri,Muhammad bin Ibrahim bin 'Abdullah al-Tuwayjiri,2010. **Mukhtasar**
al- Fiqh al- Islāmi Fi Dhawi al-Kitabi Wa al-Sunnah (مختصر الفقه
الإسلامي في ضوء الكتاب والسنة).al-Qusoim-Baridah- al-Sa'ūdiyyah : Dār
Asda'a al-Mujtama'.
- Āl 'Umar 'Abd al-Rahman bin Hammad Al Umar,n.d. **al-Jihad** (الجهاد). al-Qāhirah –
Misr : Idarah al-Shuūn al-Diniyyah bi al-Quwwat al-Jawwiyyah.
- 'Umar .Ridhā Kakhālah,1997.**Mu'jam Qabāil al-Arab al-Qādimah wa al-Hadithah**
(معجم قبائل العرب القديمة والحديثة).Beirūt. Lubnān : Muassasah al-Risālah.
- al-Wādi'īr Abū 'Abd al-Rahman Muqbil bin Hadi,2004. **al-Sahih al-Musnad Min**
Asbāb al-Nuzūl (الصحيح المسند من أسباب النزول). Sanāa'-al-Yaman :
Maktabah Sanāa' al-Athariyyah.

al-Wāhidī Abū al-Hasan Ali bin Ahmad al-Naysabūri,1999. *Asbab al-Nuzūl* (أسباب النزول)
al-Qāhirah -Misr : Dār al-Hadith.

al-Washlī,Abdullāh Qāsim,1990. *al-Masjīd wa nashatuhu al-Ijtima ii ala madār al-
Tārikh* (المسجد ونشاطه الإجتماعي على مدار التاريخ) Beirut- Lubnān :
Muassasah al-Kutub al-Thaqāfiyyah.

Wazārat al-Auwaqāf wa al-Shuūn al-Islāmiyyah, 1990.*al-Mawsū ah al-Fiqhiyyah*
(الموسوعة الفقهية). al-Kuwait . al-Kuwait : Zāt al-Salāsil.

al-Zaydī,Tāhā Ahmad al- Zaydī,2010. *Mu'jam Mustalahāt al-Da'wah wa al-'li lām
al- Islāmi* (معجم مصطلحات الدعوة والإعلام الإسلامي). Amman-al-Urdun :
Dār al-Nafā is.

al-Zirikliy,Khayr al-Din bin Mahmud bin Ali bin Fāris al-Dimashqi,2002. *al-A'alām*
(الأعلام). Beirut- Lubnān : Dār al Ilm Li al-Malāyīn.

วิทยานิพนธ์และงานวิจัย

- Muhammad.Muhiden Abd.Rahman,Muhammad.Alwee Yusoff, Seripah Zin Sayed Ali
และ Wan Rohani Wan Mohktar. งานวิจัยเรื่อง Isu-isu Pengurusan dan
Pembangunan Masjid. Akademi Pengajian Islam,Universiti Malaya,
Nilam Puri,Kelantan, Malaysia. นำเสนอใน Seminar Kebangsaan
Pengurusan Masjid (2008 : Kelantan)

Noordin Bin Abdullah Dagorha,1997. *Dakwah Islamiah di Selatan Thailand : Suatu
KajianTentang Perkembangannya Antara Tahun 1960-1991M.*
วิทยานิพนธ์ มหำบัณฑิต Bahagian Pengajian Usuluddin, Akademi Pengjian
Islam, Universiti Malaya, Kuala Lumpur.

โชรยา จามจรี , 2543 การศึกษาเนื้อหาและบทบาทของคฤหัสถ์วันศุกร์ที่มีในชุมชน
วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาโทสาขาศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาโทศาสนศาสตร์
พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

แวอุเซ็ง มะแตเฮาะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดลมนรรัตน์ บากา และสุวิชา ยี่สุนทร,
งานวิจัยเรื่อง : บทบาทมีสติในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ก-ข) . 2539
รายงาน การวิจัย วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต
ปัตตานี

รองศาสตราจารย์มานี ชูไทย อาจารย์พิสมัย ฮาซาไนน์ และอาจารย์สิริยา ยูซูฟี
งานวิจัยเรื่อง การรับรู้บทบาทตนเองของอิมามต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมุสลิม
ในประเทศไทย 2541 : หน้า (ง). งานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงิน
รายได้ประจำปี 2541 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สะสือรี วาลี ,2550.การตะอวะฮฺของคณะกรรมการประจำมีสติในการส่งเสริมการเศาะลาฮฺ
ญะมาอะฮฺ กรณีศึกษาคณะกรรมการประจำมีสติในอำเภอเย็งอ จังหวัด
นราธิวาส วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลาม
ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

เสาวนีย์ จิตต์หมวด.2527.หน้าที่ของมีสติต่อสังคมในภาคกลาง.วิทยานิพนธ์.วิทยานิพนธ์หลักสูตร
ปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นามานุกรม

นายกอเชม มะแซ
สัมภาษณ์เมื่อวันอังคารที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2560 เวลา 07.00 น.

นายพีครุดีน ดอเลาะ
สัมภาษณ์เมื่อวันอาทิตย์ ที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2559 เวลา 20.50 น.

นายมะรอปปี แมะอูมา
สัมภาษณ์เมื่อวันจันทร์ ที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2560 เวลา 09.30 น.

นายมะรอสือดี เลาะยะผา
สัมภาษณ์เมื่อวันอาทิตย์ ที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2560 เวลา 17.45 น.

นายมูหะมัดสุกรี สะเตาะ
สัมภาษณ์เมื่อวันอังคารที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2560 เวลา 16.15 น.

นายมูฮำมัดนาเซ สามะ
สัมภาษณ์เมื่อวันจันทร์ ที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2560 เวลา 06.20 น.

นายสอแหะลิ๊ะ วัฒนะ
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2559 เวลา 20.20 น.

นายสะการิยา บาราเฮง
สัมภาษณ์เมื่อวันอาทิตย์ ที่ 27 กันยายน 2558 เวลา 15.10 น.

นายอับดุลรอซึก ล่อเต๊ะ
สัมภาษณ์เมื่อวันพุธ ที่ 19 สิงหาคม 2558 เวลา 13.25 น.

นายอับดุลฆอฟีร์ ทะหะวัง

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 เวลา 20.40 น.

นายอับดุลมาลิก ดาเร๊ะมีน

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2558 เวลา 14.00 น.

นายอับดุลรอยะ มาหามะ

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2559 เวลา 06.30 น.

นายอับดุลลาเต๊ะ มามะ

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2559 เวลา 14.20 น.

นายอับดุลลอฮ์ อัลอัยยูบี

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม พ.ศ. 2558 เวลา 09.40 น.

นายอับดุลหาสิม ล่าเต๊ะ

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 เวลา 07.00 น.

นายอับดุลฮาเล็ม ตูยง

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2558 เวลา 19.30 น.

นายอาชิ สาเมาะ

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2558 เวลา 14.00 น.

นายอุมร์ อาเก็ม

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2560 เวลา 14.20 น.

นายอูมา จะกือวาโตะ

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2560 เวลา 16.00 น.